

УДК 374.08

Пісоцький Я. В.¹, Бондаренко О. В.²

¹ студ. гр. Е-314м ЗНТУ

² д-р филос. наук, проф. ЗНТУ

САМООСВІТА ЯК СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ ТА ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Сучасний світ вимагає від людини так званої «освіти протягом життя», неперервного зростання рівня їх знань, вмінь й навичок, як у професійному, так й у загально-культурному аспектах, тому навчання починаючи вже із загальноосвітньої школи осмислюється сьогодні з позиції підготовки молодого покоління до майбутньої безперервної самоосвіти. Сучасний вчитель має не тільки давати учню знання, але й виховувати у нього зацікаленість в їх вдосконаленні, формувати бажання й вміння займатися самоосвітою. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що актуальність проблеми формування готовності кожної людини до діяльності із самоосвіти сьогодні дійсно значна. Дослідниками виокремлюється низка суттєвих ознак такої діяльності щодо самоосвіти: високий рівень активності в аспекті самостійного пізнання; діяльність із самоосвіти постає добровільною; вона відрізняється цілеспрямованістю, систематичністю і планомірним характером; інтереси із самоосвіти великою мірою відображають спрямованість на творче пізнання.

Вивчення поглядів сучасних дослідників на трактування поняття самоосвіти, за основу можна взяти визначення Г. Коджаспирової: під самоосвітою слід розуміти спеціально організовану, самостійну, систематичну пізнавальну діяльність, спрямовану на досягнення певних особистісно та (або) суспільно значимих освітніх цілей: задоволення пізнавальних інтересів, загально-культурних і професійних запитів, гарантування певного соціального статусу.

Слід зазначити, що «освіта протягом життя» є наслідком не тільки й не стільки індивідуально-психологічних пріоритетів конкретної людини, скільки вимогою сучасного суспільства щодо соціальної якості людини, пов'язана із визначенням та самовизначенням людини як активного члена суспільства. Вставання на шлях безперервної самоосвіти не є спонтанним чи випадковим для людини, зворотню стороною воно має усвідомлену соціально-спрямовану діяльність в аспекті постановки цілей, вибору засобів для реалізації цих цілей, систематичного оволодіння знаннями й навичками заради досягнення таких цілей.

Визначивши сутність самоосвітньої діяльності «протягом життя» як вагомого суспільного явища сучасного світу, стосовно структури поняття «самоосвіта» слід виокремити такі основні компоненти:

- мотиваційно-цільова (мотиви діяльності із самоосвіти) – це, перш за все, мотиви, пов'язані із спонукальними силами пізнавального інтересу та мотиви, обумовлені прагненням до особистісного самовдосконалення (розвиток здібностей, виховання характеру тощо);
- змістовна – знання про те, чим є самоосвітня діяльність, засад самоосвітньої діяльності;
- операційна – вміння ставити цілі та прагнути їх досягнення, вміння працювати із первинною інформацією (книгою, текстом), виділяти головну тезу (сенс), організовувати свій робочий час та відпочинок тощо;
- особистісно-вольова – активність, відповідальність, організованість, самостійність, наполегливість тощо.

Стосовно явища самоосвіти у сучасному світі йдеться ще й про такий аспект, як «культура самоосвіти» – при цьому мається на увазі певний високий рівень індивідуальної і соціальної самосвідомості сучасної людини, що формується у неї завдяки усвідомленню та відповідному реагуванню на запити щодо цілісної пізнавально створюючої діяльності.